Nistru și Bug

sovietic, au fost nimiciți aproape două milioane de intelectuali.

I. N.: *Care a fost motivul invocat de oficialități?*

I. C.: Astăzi, am putea răspunde printr-o singură frază: cultul personalității. Aproape toată intelectulitatea moldovenească din stînga Nistrului a fost exterminată. Acești oameni, majoritatea scriitori, au fost arestați, unii fiind împușcați imediat, iar alții nimiciți în anii războiului. În republica autonomă s-a revenit la alfabetul rusesc, la o limbă cu foarte multe rusisme, cu multe cuvinte artificiale, care a fost folosită în scris începînd cu anul 1937. Această limbă a fost adusă în 1940 și în Basarabia. Iar pentru ca intelectualii români de aici, educați și formați în școlile românești ale statului român, să nu protesteze, în 1940 și în anii care au urmat războiul, aceștia au fost exterminați și deportați în Siberia. Alții au plecat peste Prut, dîndu-și seama ce-i așteaptă. Informații despre «raiul bolșevic» și despre gulagurile cumplite fuseseră transmise fie prin ziarele românești fie prin românii fugari care veneau de peste Nistru. În locul intelectualității române de elită, au fost aduși pseudointelectuali din fosta republică autonomă și din alte republici, care aveau scopul de a rusifica totul. Aceștia au început să scrie istoria. Mulți dintre ei nu știau un cuvînt românesc, dar ei scriau istoria poporului român!

I. N.: *Cum se explică reducerea numărului românilor în stînga Nistrului, de la 800.000 în 1917 la doar 240.000 în ziua de astăzi?*

I. C.: Lumea trebuie să afle că acolo a avut loc un genocid nemaipomenit. În plus, foarte mulți români au fost deportați, foarte mulți rusificați prin școli, prin armată, foarte mulți atrași în alte orașe datorită procesului de industrializare și de urbanizare. Bolșevicii, văzînd că moldovenii sînt incapabili de a se acomoda cu sistemul colectivizării în agricultură, au început să-i deporteze în masă în Siberia. Foarte mulți au murit în 1932-1933, cînd în Ucraina a fost organizată o foamete nimicitoare. Au murit de foame, după unele date, în acei ani în Ucraina 6 milioane de oameni, după altele chiar 8 milioane. În Ucraina s-a întîmplat atunci ceea ce avea să se întîmple mai tîrziu în Basarabia, în 1946-1947. Calamitatea naturală a fost transformată de oficialitățile sovietice într-un instrument politic de exterminare. Românii transnistreni văzînd cum le mor copiii de foame, încercau să treacă Nistrul în Basarabia, deci, în România, și aceasta, în ciuda faptului că tot timpul se făcuse o propagandă antiromânească acerbă. Puțini din ei scăpau, fiindcă marea majoritate cădea sub gloanțele grănicerilor sovietici. Acest exod spre România a atins apogeul în iarna anului 1932. Asistăm atunci la masacrele din pădurea Olănești lor și la cele din fața Tighinei. E lesne de înțeles că Sovietelor nu le convenea să le scape fugarii moldoveni, «căci orice fugar din Uniunea Sovietică este cel mai eficace propagandist împotriva comunismului». Deci, numărul românilor transnistreni a fost redus extraordinar de mult, dar ei nu au fost nimiciți complet, fiindcă rușilor le trebuia ca argument un anumit număr de moldoveni pentru a spune că România a fost aceea care i-a despărțit în două pe moldoveni. Același lucru se întîmplă și astăzi. Republica separatiștilor smirnoviști se numește «republica moldovenească nistreană». De ce este nevoie de o a doua republică moldovenească? Se poate afirma că istoria Transnistriei are în primul rînd un caracater politic. Rusia are și acum aceleași interese aici: dacă va fi izgonită de la Marea Neagră de către Ucraina, ea are nevoie de un cap de pod aici. Acest cap de pod va fi și în spatele Ucrainei independente, dar și în coasta României sau a statului Moldova, depinde cum vor evolua lucrurile. Dar, pentru a înșela și pe acești români transnistreni, și opinia publică din Rusia, ei pretind că acest pămînt este un teritoriu rusesc.

I. N.: *Există o serie de cronici și documente din care reiese clar prezența românilor în bloc compact pînă la Nistru și apoi, «mai peticit», cum spunea N. M. Popp, dincolo de Nistru pînă la Bug, Nipru și chiar Don. Ce ne puteți spune în acest sens, pentru a combate afirmațiile mincinoase și tendențioase ale Moscovei?*

I. C.: Între Nistru și Bug, au trăit în vremuri străvechi, mai cu seamă pe litoralul Mării Negre, geții, fapt atestat de descoperirile arheologice. O fișie din acest teritoriu de dincolo de Nistru a făcut parte din statul lui Burebista, care a mers cu luptele în jurul Mării Negre și a supus toate cetățile grecești, ajungînd pînă la gurile Niprului și chiar mai departe. Tot săpăturile arheologice au dovedit că dincolo de Nistru a trăit o populație getică sedentară, peste care s-au suprapus mai tîrziu sarmații, sciții și alte neamuri iranice venite din Asia. În secolul al XIII-lea, în nordul acestei Transnistrii, deci mai sus de Tighina de astăzi, era un stat al Bolohovenilor. Slavii îi numeau pe români volohi. Avem toate datele care ne permit să afirmăm că acești bolohoveni erau volohi sau români. În 1257, cnejii ruși dau lovitura de moarte acestui stat bolohovean, care după această dată nu mai apare în documente. Prin secolele XIII-XIV, stăpîni pe aceste teritorii de dincolo de Nistru au fost polonezii împreună cu lituanenii, pînă la Marea Neagră. Apoi, în secolul al XV-lea, o hoardă a tătarilor din Crimeea — hoarda Edisan — se stabilește cu traiul între Marea Neagră și riurile Iagorlîc, Nistru și Bug, unde își păstrează supremația politică. Acest teritoriu a fost numit Tătaria Mică sau Edisan sau, mai tîrziu, Oceakov, cum i-au spus rușii, după numele unei cetăți. Dar, lucrul cel mai important este că în toată această perioadă populația sedentară băștinașă este cea română nească. În 1412, Nistrul a fost fixat ca graniță a statului moldovenesc, dar aceasta era o graniță politică, nu una etnică. Dincolo de Nistru, pe timpul acela, nu erau deloc ruși și nici ucraineni. Rușii încep să pătrundă de-abia în 1754, desăvîrșind cucerirea acestui teritoriu în 1792. Subliniem încă o dată că la acea vreme toată populația băștinașă era moldovenească. Tătarii au fugit, rușii au adus cu ei 4.000 de armeni și au întemeiat orașul Grigoriopol. A urmat apoi marea colonizare ucraineană. Totodată, pentru a prelucra pămîntul, rușii aduceau țărani români din Moldova, pe care, practic, îi vindeau. Cazacii intrau noaptea în satele din Basarabia trăgeau cîteva focuri de armă, pătrundeau în casele oamenilor, îi ridicau din pat, îi legau și îi duceau peste Nistru să muncească. În acest sens, avem date de arhivă. Au fost atrași și români din Muntenia și din Transilvania, așa cum demonstrează satele românești de la Bug care își păstrează specificul regional.

I. N.: *În încheiere, vă rog să ne vorbiți despre sentimentul de românofobie, existent și astăzi dincolo de Prut, ca o consecință a politicii antiromânești dusă de autoritățile sovietice de ocupație, sub groaza și pericolul morții, al deportărilor, al exterminării totale.*

I. C.: Marea noastră tragedie, a românilor din teritoriile ocupate, este că am suferit o deplasare de conștiință, în sensul că populației de aici i s-a inoculat în permanență ideea că nu este de origine română. Li s-a creat o istorie falsă, prin care ideea că ei formează un popor aparte a dat naștere unui patriotism regional fals. Peste tot se spunea, «iată, noi sîntem moldoveni, noi avem limba noastră, dincolo sînt români care ne-au ocupat, ne-au jefuit, ne-au mutilat». De aici și ideea aberantă a acelei Moldove Mari. Așadar, lucrul cel mai groaznic la ora actuală în Basarabia, este faptul că oamenii nu-și știu originea. Toate ororile comuniste s-au abătut asupra noastră, în Basarabia cu o putere mult mai mare decît în alte regiuni românești, iar,în mare măsură, noi am fost induși cu forța înapoi cu cîteva secole, la acea perioadă cînd turcii pătrundeau în Europa, luau copiii creștinilor și îi transformau în ieniceri. Iar acești ieniceri aveau misiunea în timpul luptelor, de a veni tocmai pe pămînturile de unde fuseseră răpiți pentru a-și ucide mamele, frații și surorile. Noi am fost supuși unui proces de ienicerizare, sau, mai bine zis, de mancurtizare. Mancurtul era un prizonier de război, pe care noii stăpîni îl bărbiereau pe cap, punîndu-i apoi pe craniu pielea ugerului unei cămile. Era ținut așa mult timp la soare, în lanțuri, fără mîncare și fără apă. Pielea de cămilă se usca, se contracta și se lipea de craniu, iar firele de păr, care sub soarele Asiei cresc extrem de repede, se întorceau înapoi în creier. Iar omul acesta își pierdea memoria, nu-și mai recunoștea mama și frații. Era folosit ca sclav, pentru a supraveghea turmele mari de vite. Iar atunci cînd cineva încerca să-i ia această piele de pe cap, îi provoca dureri nemaipomenite și era ucis de mancurți. Această legendă cu valoare de metaforă vorbește despre popoarele sovietice cărora li s-a șters memoria și care se întorc împotriva părinților, istoriei lor, distrugînd tot ce a fost al lor, tot așa cum făceau pe vremuri ienicerii.

Ei bine, la noi acest proces s-a pus în aplicare prin școală, prin mass-media, prin toate mijloacele posibile, timp de 50 de ani. Mulți nu au rezistat și au căpătat un fel de capital spiritual ieniceresc. Pentru vindecarea conștiinței acestei categorii de români care au uitat cine sînt avem nevoie de multă înțelegere din partea fraților noștri din România, de ajutorul lor,, pentru redeșteptarea ideii naționale.

(Reprodus din ziarul «Cotidianul», 28 mai 1992, București)

RESUSCITAREA IMPERIALISMULUI RUSESC VĂZUTĂ DIN OCCIDENT

După destrămarea URSS și constituirea Comunității Statelor Independente (CSI), mulți oameni politici și comentatori din Occident au crezut că epoca imperialismului, ingerințelor sau dictatului în relațiile cu alte state au apus pentru totdeauna. Noile state «independente» priveau cu optimism spre viitor. Totuși, unii comentatori, specializați în problemele cu ex-URSS, așa numiții sovietologi, se întrebau dacă CSI nu va reprezenta o nouă formă a fostei URSS, dominată de Federația Rusă.

Vom arunca o scurtă privire asupra comentariilor presei vestice din ultimele 6 luni.

Publicația lunară «Le Monde Diplomatique» (jan. 1992), în articolul semnat de A. Kapeliouk și intitulat sugestiv «L'enigme russe» anticipează că CSI va fi dominată de Rusia, care «fiind cea mai puternică, va tinde, de acum înainte, să preia comanda».

În ziarul «Liberation» (7/II/92), specialistul în probleme ex-sovietice, B. Cohen, își intitulează articolul, «Naționaliștii (ruși) creditează ideea «Marii Rusii», iar din subtitlu desprindem, «... Republicile denunță imperialismul rus».

Pe măsura scurgerii timpului, în mass media vestică, apărea tot mai mult convingerea că Federația Rusă tinde să continue politica imperialistă a vechilor Ruși (țaristă și comunistă). Comentatorul politic P. A. Kriegel («Le Figaro», 15/IV/1992) pornind de la titlul «Rusia și imperialismul rus», se întreabă: «CSI nu este decît un instrument în mîinile lui Eltsin, pentru a restaura, sub o formă modernă, vechiul imperiu rus sau Uniunea Sovietică»? În aceiași ordine de idei, ziarul «Le Monde» (26/V/1992) în articolul «Rusia, tentația metodelor imperialiste», se poate citi: «Ucrainenii, Azerii și Moldovenii arată cu un deget acuzator spre Moscova, unde printre picla declarațiilor contradictorii sau ambigui se vede, — mai curînd decît ne-am fi imaginat, — spectrul vechii politici, aceea de intimidare pentru a nu spune șantaj». Tot în acest articol se desvăluie amestecul armatei a 14-a a Rusiei, în conflictul din Moldova Transnistreană, prin punerea la dispoziția rebelilor rusofoni, de materiale și soldați.

Dacă presa occidentală scotea tot mai frecvent la iveală politica imperialistă a noii Rusii, în schimb cercurile oficiale continuau politica de expectativă. Profitînd de această tăcere, cercurile suspuse rusești, au început să exprime fățiș vechile practici imperialiste. Astfel, în ziarul «Le Monde» (7-8/VI/1992), Andrei Kozyrev, ministrul afacerilor externe al Rusiei, acordă un interviu acestui ziar, interviu pe care jurnalistul francez, J. Krauze, îl intitulează, «Rusia nu exclude rectificarea frontierelor». Acest titlu rezultă, în mod implicit, din răspunsurile date referitor la Moldova Transnistreană. Ne vom opri asupra expunerii făcute de A. Kozyrev, dar nu vom putea să nu remarcăm asemănarea frapantă a argumentelor și modului de gîndire cu a antecesorilor săi, din întreaga perioadă istorică, de cînd pămîntul românesc este supus tendințelor acaparatoare imperialiste rusești.

Urmărind cronologic mersul evenimentelor vom constata că escaladarea amenințărilor verbale, merge mînă la mînă, cu escaladarea provocărilor militare din Moldova Transnistreană și Tighina. Acest aspect este sesizat și de mass media occidentală. În articolul «Rusia ridică tonul» («Le Figaro», 22/VI/1992), se pun alături declarațiile contradictorii ale lui Eltsin, făcute la intervale scurte de timp. În prima el spune: «Nu vom permite ca Rusia să fie antrenată într-un război» (referirea se face la Moldova). În cea de a doua, jurnalistul francez, remarcă atît conținutul total schimbat cît și tonul amenințător: «... noi nu putem rămîne indiferenți, mai ales dacă acestea se petrec la frontierele noastre». Ziaristului francez nu-i scapă afirmația lui Eltsin, care desconsideră noua geografie. El o comentează.

Momentul culminat al desvăluirii tendințelor imperialiste rusești l-a constituit schimbarea cu 180 de grade a atitudinii lui Eltsin, în intervalul scurs din momentul plecării de pe pămîntul Americii și cel al sosirii la Moscova. Bineînțeles că acest «volte-face», cum numesc francezii asemenea atitudini, a fost reținut de observatorii politici. În ziarul «Le Monde» (23/VI/1992), se putea citi: «Cerneala acordurilor de la Washington asupra reducerii arsenalelor militare nu s-a uscat, cînd Eltsin regăsește un ton războinic și bate cu pumnul în masă pentru a avertiza pe »vecinii" săi, că Rusia este încă capabilă de a se face respectată... Rusia nu poate rămîne indiferentă atîta timp cît războiul se desfășoară «la frontierele sale». Și acest jurnalist comentează considerațiile geografice ale lui Eltsin. Referindu-se la «schimbarea la față», comentatorul scrie: «Revenit la el acasă, Eltsin s-a grăbit să lepede smokingul diplomatic împrumutat pentru misiunea sa în Statele Unite și Canada și de a relua tonul său de patron».

În ziarul «Liberation» (23/VI/1992) vom găsi un alt punct de vedere, într-un amplu articol, intitulat: «La Moldova prete a faire la guerre a la Russie». Comentatorul M. Lufkens opinează că Moscova dorește, ca pedepsind Moldova, să dea exemplu și pentru celelalte state «independente», neascultătoare. Cităm: «Conducerea rusească crede că a găsit un adversar pe măsura sa, pentru a demonstra forța sa («montrer son muscle") restului ex-URSS. Moldova nu are nici forța Ucrainei, nici susținerea Occidentului, așa cum au avut Țările Baltice".

Oricum am judeca aceste comentarii ale presei occidentale, toate conduc la ideea resuscitării imperialismului rusesc. Argumentul Moscovei că va interveni militar pentru a proteja minoritatea rusă nu poate să nu amintească, tuturor, aceiași metodă (copiată ca la indigo) a lui Hitler, care pretextînd protecția minorității germane din Cehoslovacia, Polonia și alte regiuni ale Europei, a intervenit cu forțele armate.

De ce guvernul de la Moscova nu ia exemplul țărilor occidentale, care renunțînd la colonii (căci colonii, nedeclarate, au fost și fostele republici sovietice) au adoptat o politică de respect a independenței și suveranității, retrăgîndu-și armatele. Deși în fostele colonii numai o parte din populația venită s-a reîntors în metropolă, fostele state protectoare niciodată nu au pretins crearea de regiuni autonome, nemai vorbind că nici cînd nu și-au îngăduit să amenințe cu forțele armate, protejarea compatrioților rămași acolo.

Puterile occidentale și-au făcut prin acest mod de comportare, din vechile colonii, țări prietene. Federația Rusă prin politica pe care o duce își va crea țări vecine, dușmane, cu toate implicațiile în politica europeană și mondială.

Eugen HOLBAN — Paris

După ziarul «Le Monde»

Americani, nu vă fie teamă de nimic!
Moldoveni, eu sosesc!